

De Goudplevier in de westelijke Eempolders

Jan Mooij

Overvliegende Goudplevieren, Hallum (Fr.), 20 december 2020 | Maarten Buijs

Buiten de broedtijd zien wij in de Eempolders vaak grote groepen Kieviten. Als we deze groepen nader bekijken zien we daartussen nog al eens Goudplevieren (*Pluvialis apricaria*). Als ze rustig tussen de Kieviten zitten vallen ze niet erg op, maar als een aparte grotere groep zijn ze duidelijk veel bruiner dan Kieviten. Ze hebben, ook als ze verspreid tussen de Kieviten voorkomen, de neiging om elkaar bij het opvliegen op te zoeken. Hun manier van vliegen is namelijk heel anders dan bij Kieviten. Als zo'n groep gaat zwenken, is de groep donker of licht, wat komt door het contrast tussen de donkere boven- en de lichte onderkant. Iets vergelijkbaars zie je op grotere schaal bij groepen steltlopers boven de Waddenzee.

De Goudplevier broedt niet meer in Nederland. Alle vogels die wij zien zijn doortrekkers en wintergasten uit Noordoost-Europa. De eerste exemplaren komen meestal in de maand augustus en eind april hebben ze de polders weer verlaten. In figuur 1 is ook te zien dat er meestal hooguit tweehonderd Goudplevieren zijn, maar dat er zo nu en dan veel grotere groepen voorkomen. Dit verklaart ook het grillige gedrag van de aantallen in figuur 2. De aantallen zijn zeer ongelijk verdeeld over de drie telgebieden. In figuur 3 is te zien dat bijna alle Goudplevieren in telgebied Noord worden gezien. Alleen rond het jaar 2000 zagen we wat grotere aantallen in de Oostermeent. In telgebied Zuid worden bijna nooit meer dan enkele tientallen vogels waargenomen. Het

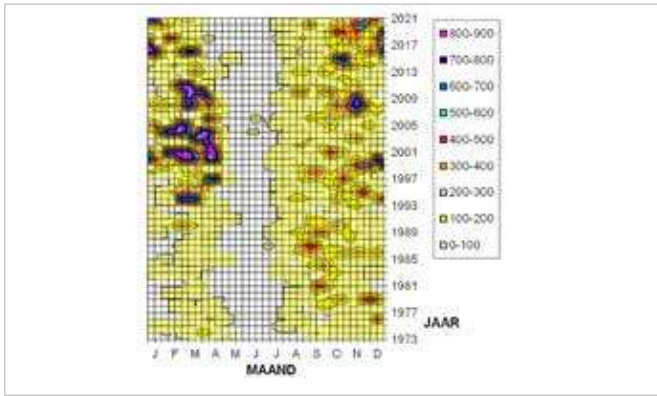
blijkt dat de Goudplevieren weliswaar vaak samen met Kieviten voorkomen, maar dat ze toch duidelijk verschillende voorkeuren hebben. In telgebied Noord komen gemiddeld honderd keer zoveel Goudplevieren voor als in Zuid. Voor de Kievit ligt deze verhouding rond de drie.

Als we figuur 4 bekijken blijkt dat we tot de vroege jaren negentig, in de periode januari tot en met april, nauwelijks Goudplevieren zagen. Daarna namen de aantallen sterk toe, met enorme variaties tussen de jaren. Die variaties hangen samen met de aanwezigheid van grote groepen, in sommige gevallen van duizenden vogels. Tussen de piekjaren lag het niveau veel lager, maar wel duidelijk hoger dan voor 1990. Rond 1990 is in de Eempolders een landinrichting uitgevoerd.

Het lijkt erop dat daardoor het gebruik van dit gebied door Goudplevieren duidelijk veranderde.

Aan het eind van het jaar (september tot en met december) zagen we voor 1990 veel meer Goudplevieren dan in het voorjaar. Dit blijkt ook duidelijk uit figuur 5. De variaties waren wel groot. Na 1990 is er in het najaar een korte afname maar na enkele jaren komen de aantallen weer op het oude niveau. In de loop van de jaren blijken de aantallen wat te stijgen. De pieken zijn in het najaar lager dan in het voorjaar, maar ook de dalen lijken minder diep.

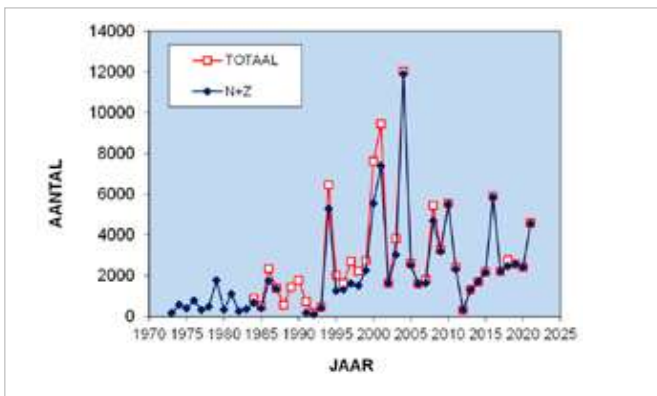
Figuur 6 geeft de maximale aantallen die in een jaar bij één telling zijn waargenomen. Hier is goed te zien hoe sterk de maxima van jaar op jaar kunnen verschillen.

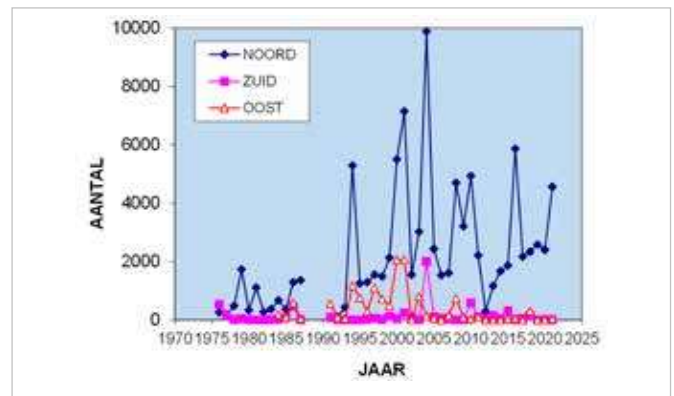
Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de Goudplevier.

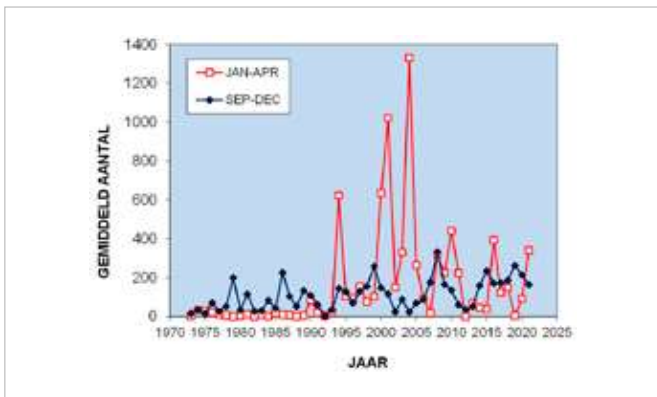
Goudplevier in prachtkleed | Foto Pixabay

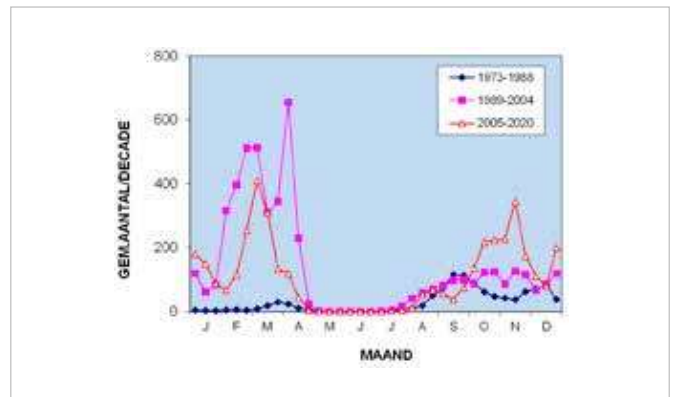
Figuur 2. Totaal aantal getelde Goudplevieren per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oosterschelde, de rode lijn de totale aantallen.

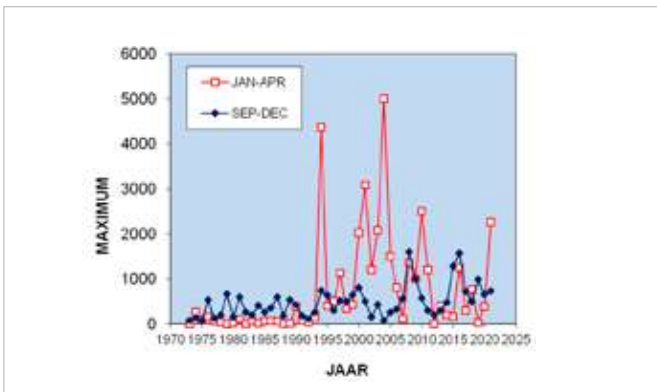
Figuur 3. Totaal aantal Goudplevieren per jaar voor de drie telgebieden.

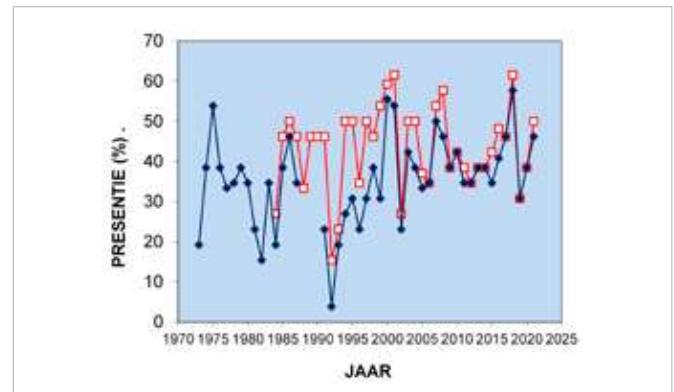
Figuur 4. Gemiddeld aantal Goudplevieren per telling per jaar voor de periodes januari t/m april en september t/m december.

Figuur 5. Gemiddeld aantal Goudplevieren per decade voor drie periodes van 16 jaar.

Figuur 6. Maximum aantal Goudplevieren in één telling per jaar in de maanden januari tot en met april en september tot en met december.

Figuur 7. De presentie van de Goudplevier per jaar. De blauwe lijn geeft de presentie zonder de Oosterschelde, de rode lijn de totale presentie.

Goudplevier Eempolder, Vinkenweg Eemdijk, 26 augustus 2021 | Steef de Wijk

Ook zien we hier dat er voor 1990 in het voorjaar bijna nooit grotere aantallen dan honderd exemplaren tijdens één telling werden gezien. Na 1990 waren juist maximale aantallen onder de honderd de uitzondering.

Ook bij de presentie (figuur 7) zien we de invloed van de landinrichting. De presentie is het percentage van de tellingen in een jaar waarbij we Goudplevieren waarnemen. In het oorspronkelijke telgebied (zonder de Oostermeent) is de presentie kort na 1990 heel laag. De Oostermeent zorgt ervoor dat de totale presentie min of meer op peil blijft. Vanaf 2000 wordt het relatieve belang van dit gebied bij de presentie veel kleiner, omdat dan ook daar de aantallen afnemen.

Landelijk nemen de aantallen af, en dan vooral in het binnenland. Dit is met name het geval op grasland. Daarentegen nemen de aantallen in het Waddengebied en de Delta juist toe. De achteruitgang wordt toegeschreven aan intensivering van het boerenbedrijf en vooral verdroging.

Hierdoor worden wormen en andere dieren die in de grond leven minder bereikbaar. Ook de klimaatverandering kan invloed hebben, omdat Goudplevieren daardoor meer noordelijk kunnen overwinteren. Dat betekent dat er minder vogels naar Nederland komen. Er zijn echter volgens de kaart in de laatste Vogelatlas (Sovon, 2018) een aantal natte gebieden waar de aantallen juist zijn toegenomen. Het lijkt er dus op dat de Goudplevieren die nog wel komen, uitwijken naar de gebieden die nog steeds geschikt zijn. Bij die gebieden horen gelukkig ook de Eempolders.

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen, 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland).
- -Sovon, 2018. Goudplevier *Pluvialis apricaria*. In Sovon Vogelatlas van Nederland, pp. 262-263. Kosmos Uitgevers, Utrecht-Antwerpen.